

The logo features the letters 'ASK' in a bold, dark blue serif font. Behind the letters is a complex, multi-colored geometric pattern of overlapping lines and shapes in shades of blue, green, orange, and purple. The entire logo is centered within a white, irregularly shaped frame that has a scalloped, star-like border. This frame is surrounded by a ring of colorful, overlapping triangles in shades of purple, yellow, and pink.

ASK

Assistant Trainers
Sharing Knowledge

**Apuohjaajatoiminnan opas
sirkuskouluille**

Esittely

Tämä vihkonen tarjoaa sirkuskouluille vinkkejä ja opastusta apuohjaajatoimintaan sekä apuohjaajien tukemiseen. Koska käytännöt, kulttuuri ja lait vaihtelevat opasta käyttävissä eri EU-maissa, on oppaan sisällöt tarkoitettu ehdotuksiksi, joita kukin yhteisö, ryhmä tai sirkuskoulu voi soveltaa omaan ympäristöönsä sopivalla tavalla. Tämä opas ja siihen linkittyvä opetussuunnitelma keskittyvät pedagogiikkaan. Oppaan taustaoletuksena on, että jokainen sirkuskoulu kouluttaa apuohjaajia sirkustekniikan saralla omalla tavallaan.

Opas on kehitetty osana Assistant Trainers Sharing Knowledge (ASK) KA2 Erasmus+-projektia, joka toteutettiin vuosina 2018–2020. Ohjeistuksen tuottamiseen osallistui kolme fasilitaattorin johdolla yhteensä 79 ohjaajaa yhdestätoista Euroopan maasta.

Lyhenteet

AO - Apuohjaaja

VO – Vastuuohjaaja, ts. henkilö, joka on vastuussa AO:n koulutuksesta.

O - Ohjaaja

Huomaa, että joissakin tapauksissa sama henkilö on sekä VO että O.

Mihin apuohjaajia tarvitaan?

Apuohjaaja on arvokas osa sirkuskoulutusta tarjoavan nuorisosirkuksen toimintaa. AO helpottaa muiden ohjaajien työtaakkaa, minkä lisäksi hän voi:

- Toimia roolimallina nuorille sirkusoppilaille
- Havainnollistaa sirkustekniikoita toisen ohjaajan suullisen selityksen aikana
- Auttaa varmistamaan, että kukin oppilas saa tarpeeksi ohjausta tunnin aikana
- Varmistaa, että tunneilla on hauskaa!

Apuohjaajatoiminta on AO:lle mainio tilaisuus kehittää taitoja ja työkokemusta, joista on hyötyä esimerkiksi myöhemmässä työnhaussa. Yhteisön näkökulmasta apuohjaajatoiminta on osoitus siitä, että sirkuskoulu ottaa toiminnan jatkuvuuden ja tulevaisuuden vakavasti.

Nuorten kouluttaminen ohjaajatoimintaan auttaa varmistamaan, että yhteisöllä on myös tulevaisuudessa osaavia sirkusohjaajia.

Apuohjaajan oppipolku

Seuraavissa osioissa tarjoamme yhteenvedon siitä, miten nuorisosirkus voi varmistaa apuohjaajilleen myönteisen koulutuskokemuksen. AO:n tavoitteena voi olla apuohjaajana pysyminen tai myöhempi eteneminen apuohjaajasta ohjaajaksi.

Joissakin maissa on tarjolla kursseja ja koulutusohjelmia apuohjaajiksi pyrkiville. Suomessa koulutusta järjestää Suomen Nuorisosirkusliitto. Maissa, joissa virallista apuohjaajien koulutusohjelmaa ei ole tarjolla, sirkuskoulun tai -yhteisön on tarjottava apuohjaajakoulutus kokonaisuudessaan, ja silloin suosittelemme hyödyntämään ASK-hankkeessa luotua opetussuunnitelmaa. Nuorisosirkusliiton apuohjaajakoulutus on sisällöltään vastaava.

ASK-opetussuunnitelma

Tämä opaskirjanen linkittyy ASK-hankkeen opetussuunnitelmaan, jossa esitetään kokonaisvaltainen apuohjaajien koulutusohjelma. ASK-opetussuunnitelmaa voi hyödyntää niin useamman apuohjaajan kouluttamiseen tähtäävällä kurssilla kuin yksittäisen apuohjaajan koulutuksessakin. ASK-opetussuunnitelman voi ladata European Youth Circus Organisationin verkkosivuilta osoitteesta www.eyco.org sekä Nuorisosirkusliiton sivuilta osoitteesta www.sns.fi.

Sirkuskoulun vastuut

- Varmistaa asianmukaiset sopimukset ja dokumentit.
- Perehdyttää apuohjaaja tehtävänsä ja koulun toimintatapoihin sekä tilan turvallisuuteen ja ripustuksiin liittyviin käytäntöihin.
- Suositus: tarjota apuohjaajalle vastuuhjaaja tai mentori
- Tehdä apuohjaajan kanssa sopimus koulutuksesta ja muista yhteisistä asioista
- Varmistaa, että apuohjaaja ei joudu suorittamaan vastuuhjaajan tai ohjaajan vastuulle kuuluvia tehtäviä

Uuden apuohjaajan aloittaessa

Yhteisön ja tilojen esittely apuohjaajalle

Tämä osio käsittelee sitä, mitä yhteisön tulee tehdä ennen apuohjaajan työsuhteen alkua. Suosittelemme, että yhteisöt koostavat alla olevien ohjeiden pohjalta infopakettin tai -dokumentin, jonka AO saa aloittaessaan työsuhteen. Paketin voi koostaa monella eri tavalla. Se voi olla esimerkiksi tärkeää tietoa sisältävä muistikirjanen tai kansio, johon AO voi tehdä lisäyksiä ja merkintöjä.

Yhteisön tausta

Kirjoita infomateriaaliin yhteisöstänne esittely, jonka avulla AO ymmärtää, millaisessa sirkuskoulussa tai -ryhmässä hän työskentelee. Esittelyssä voit käsitellä esimerkiksi:

- Historiaa
- Arvoja
- Näkemystä
- Tilastoja
- Tavoitteita
- Tärkeitä päivämääriä ja tapahtumia

Kerro myös, mistä AO saa tarvittaessa lisätietoa.

Menetelmät

AO:lle on hyvä kertoa etukäteen sirkuskoulun opetusmenetelmistä, oppituntien rakenteista ja opetuksen tavoitteista. Toiminnastanne riippuen näiden osuukien sisällöt voivat olla kaikissa tapauksissa samat tai sisältö voi vaihdella sen mukaan, millä oppitunneilla AO:n on tarkoitus työskennellä.

Menetelmiä voi luonnehtia yleisellä tasolla esimerkiksi yhteisön arvojen pohjalta. Toisinaan alla olevan esimerkin tapainen, yksityiskohtaisempi kuvaus on hyödyksi.

Esimerkki

Oppitunnin nimi	Tavoitteet	Menetelmät
Perustason tunti 5–7-vuotiaille	Esitellä lapsille sirkustaitoja hausalla ja yhteisöllisellä tavalla.	Sirkusleikit, ilmaisuleikit, ryhmätyöskentely.
Sirkustähdet	Valmistaa 16–18-vuotiaita oppilaita ammattiin tähtäävän sirkuskoulutuksen pääsykokeisiin.	Voima- ja liikkuvuusharjoittelua jokaisella oppitunnilla. Pienryhmä- ja yksityisopetusta. Lukuvuositaiseen esitykseen valmistautumista.
Avoimen tason sirkustunti	Luoda oppimisympäristö, jossa jokainen tuntee olonsa tervetulleeksi ja arvokkaaksi ja saa tarvitsemaansa tukea.	Sirkusleikit, vertaisoppiminen. Keskiössä on nuorten tukeminen heidän omissa tavoitteissaan. Menetelmiä sovelletaan nuorten tavoitteiden mukaisiksi.

Rakenne

Tee yhteisönne henkilöstörakenteesta kuvaaja, josta selviää, kenen kanssa AO:n tulee kommunikoida mistäkin asiasta, ja kenellä on vastuu AO:n kannalta oleellisista sirkuskoulun osa-alueista. Kuvaajan voi esittää esimerkiksi pyramidin tai kartan muodossa, tai se voi olla pelkkä yhteystietolista.

Käytännön asioita

Yhteisön vastuut apuohjaajatoiminnassa

1) Vastuu työskentelytilassa

Yhteisö/VO/O/AO: Kuka on vastuuhenkilö?

Tehkää selkeät linjaukset siitä, kenellä on vastuu missäkin tilanteessa. Vastuualueiden selkeyttäminen on tärkeää, jotta AO tuntee olonsa turvallisiksi. Esimerkiksi: mikäli etukäteen on selkeästi sovittu, että oppilaiden vanhempien kanssa kommunikointi tietyissä tilanteissa kuuluu VO:n vastuulle, AO voi turvallisesti ohjata vanhemmat VO:n puolelle tällaisissa tilanteissa.

Ennen kuin AO aloittaa sirkuskoulussa, vastuuhjaajien ja muiden sirkusyhdistyksen jäsenten voi olla hyvä pohtia sitä, miten vastuut jakautuvat eri tilanteissa. Sopivat toimintatavat riippuvat toki AO:n iästä, kokemuksesta ja kypsyydestä, mutta toiminnalle on silti hyvä luoda joitakin yhteisiä perusperiaatteita.

Eettiset ohjeet: Miten oppitunneilla ja niiden ulkopuolella käyttäydytään?

Monet yhteisöt ovat kehittäneet itselleen eettisen ohjeistuksen, jossa kerrotaan, miten ohjaajien odotetaan käyttäytyvän oppilaitaan kohtaan. Ohjeistus voi käsitellä esimerkiksi ohjaajien pukeutumista, puhetapaa ja vuorovaikutusta. Se voi myös sisältää käytäntöjä ohjaajien ja oppilaiden väliseen vuorovaikutukseen sosiaalisessa mediassa.

Turvallisuussuunnitelma

Turvallisuussuunnitelma sisältää tiedot kaikista niistä tavoista, joilla yhteisö varmistaa palveluidensa käyttäjien sekä työntekijöidensä turvallisuuden. Turvallisuussuunnitelman on oltava sopusoinnissa valtion lakien kanssa. Näin ollen sirkuskoulujen tulee olla yhteydessä kansallisiin kattojärjestöihin tai paikallisiin viranomaisiin turvallisuussuunnitelmaa koskevista kysymyksissä.

Ensiapu

Tietääkö AO, mitä tehdä onnettomuuden sattuessa? Kuten edellä, käytännöt vaihtelevat maittäin. Joissakin paikoissa apuohjaajalla tulee olla ensiapukoulutus. Toiset vaativat apuohjaajalta ainoastaan, että tämä ilmoittaa ohjaajalle tai vastuuhjaajalle onnettomuudesta välittömästi sen satuttua. Jälkimmäisessä tapauksessa AO ei luonnollisesti voi olla tilanteessa yksin. Valitsipa yhteisönne minkä tahansa toimintatavan, on tärkeää, että viestitte sen apuohjaajille selkeästi.

Rikostaustan selvittäminen

Kuten edellä, käytännöt vaihtelevat maittäin. Jos olet epävarma vaadittavista selvityksistä, kysy asiasta paikallisilta viranomaisilta. Joissakin maissa AO:n rikostausta on selvitettävä viranomaisilta ennen kuin AO voi aloittaa tehtävässään. Myös AO:n ikä voi vaikuttaa siihen, vaaditaanko rikostaustan selvitys.

2) Tilan käyttö

Turvallinen tila ja välineiden turvallinen käyttö

Esittele koko tila AO:lle selittäen samalla, miten tilassa toimitaan turvallisuuden varmistamiseksi. Mikäli sirkuskoulu on tehnyt riskikartoituksen, esittele se AO:lle tilakierroksen yhteydessä.

Varasto

Selitä AO:lle huolellisesti, miten välineitä säilytetään tilassa, miten välineet palautetaan paikalleen käytön jälkeen ja kenen vastuulla välineiden palautus on. Mikäli lapset ja nuoret siivoavat välineet itse tunnin jälkeen, pyydä AO:ta tarkistamaan lopuksi, että välineet on varastoitu oikein.

Ripustus- eli riggauskäytännöt

Katto-, seinä- ja muiden rakennekiinnitteisten välineiden ripustusta koskevien ohjeiden eli riggausohjeiden tulee olla selkeät. Kuka saa rigata ja mitä välineitä? Mitä pitää tehdä, jos tunnilla tarvitaan välinettä, jota ei ole etukäteen ripustettu? Pyydä AO:ta suunnittelemaan tunnintuorellisesti etukäteen ja kerro, kehen hän voi olla yhteydessä riggauksista. Käykää läpi, miten rikkoutuneiden välineiden kanssa menetellään, sekä se, miten hartsia ja mankkaa (eli treenikalkkia) käsitellään.

Osallistujien turvallisuus

Osallistujien turvallisuutta käsittelevät asiat käydään läpi turvallisuussuunnitelmassa ja/tai lastensuojelua käsittelevissä dokumenteissa. On tärkeää keskustella turvallisuuden kaikista osa-alueista: fyysisestä, henkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta.

3) Sopimus ja palkka

Sopimusta ja palkanmaksua koskevat lait vaihtelevat maittäin. Tärkeintä on jälleen selkeys ja avoimuus. Saako AO palkkaa vai onko hän vapaaehtoinen? Miten palkanmaksu tapahtuu? Miten verotus hoidetaan? Keskustelkaa AO:n asemasta eli onko hän esimerkiksi työntekijä tai (kevyt)yrittäjä. Käykää läpi myös laskutustavat, maksupäivät ja -tavat sekä pankkitiedot.

Työnkuva

AO:n työnkuva on hyvä kirjoittaa ylös, jotta kaikki tärkeät asiat löytyvät kirjallisena ja niistä on sovittu etukäteen. On hyvä, että AO voi ottaa etukäteen tehdyn kirjallisen työnkuvauksen esiin tilanteissa, joissa on epäselvää, kuuluuko jokin AO:lta vaadittu työtehtävä hänen sovittuun työnkuvaansa.

Apuohjaaja jatkuvan oppimisen polulla

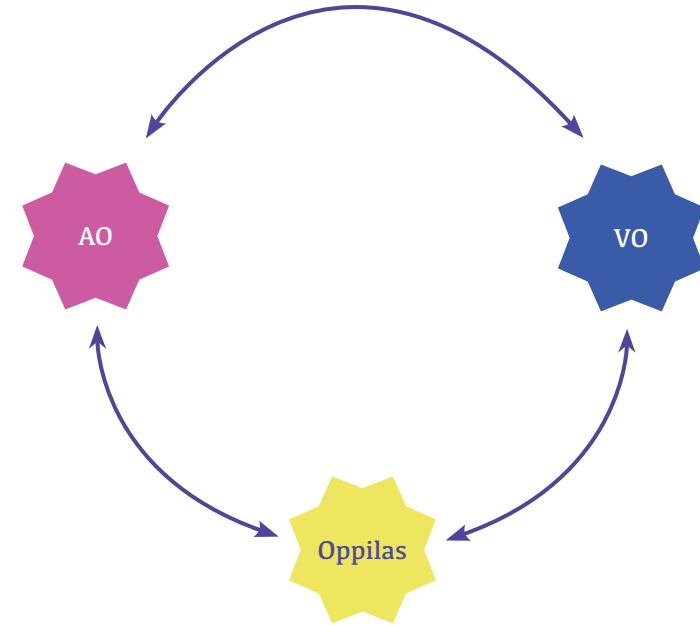
Taidot

Palaute

On tärkeää, että AO oppii antamaan ja saamaan palautetta. Palautetta annetaan VO:n ja AO:n, AO:n ja oppilaiden sekä oppilaiden ja VO:n välillä. Kaikissa näissä suhteissa palautetta tulisi antaa ja vastaanottaa molemmin puolin. Selitä AO:lle sirkuskoulunne palautteenantotapa: onko henkilökunnalla ja ohjaajilla viikoittaisia tapaamisia? Saavatko oppilaat lukukausittain palautetta? Onko palautteelle olemassa joitakin muodollisia vaatimuksia? Säilyttääkö sirkuskoulu lukukausittaiset palautteet?

On erittäin tärkeää, että palautekeskusteluille järjestetään aikaa. Palautekeskustelut ovat osa VO:n viikoittaisia työtehtäviä, joten ne on otettava huomioon myös budjetoinnissa.

VO:n ja AO:n välisessä palautteessa tarkastellaan AO:n kykyä havainnoida ja analysoida opetustilanteissa. Esimerkiksi: osaako AO tarkastella oppilaiden harjoittelutekniikkaa ja ehdottaa tarpeellisia muutoksia?

Kehityskeskustelut ja itsearviointi

VO:n ja AO:n yhteinen pohdiskelu on tärkeä osa AO:n työnkuva. AO:ta kannattaa kannustaa myös itsearviointiin ja itsenäiseen pohdiskeluun. Yhteinen pohdiskelu voidaan toteuttaa säännöllisten kehityskeskustelujen kautta. Keskustelussa AO ja VO pohtivat yhdessä AO:n kokemuksia ja edistymistä sekä asettavat uusia tavoitteita. Tapaamisissa kannattaa käyttää avoimia kysymyksiä ja varmistaa, että keskustelu on avointa ja molemminpuolista.

Tapaamisten lisäksi AO:n voi olla hyödyllistä kirjoittaa muistiinpanoja tai päiväkirjaa oppimisestaan ja kehityksestään. Muistiinpanot auttavat itsearvioinnissa. Lisäksi muistikirjan pitäminen auttaa AO:ta muistamaan hänen kehityskeskustelujen välillä kohtaamiaan ongelmatilanteita, haasteita ja onnistumisia.

Pedagogiikka ja sirkustietous

Työssä oppimisen lisäksi on suositeltavaa, että apuohjaaja hankkii tietoja ja taitoja esimerkiksi apuohjaajakoulutuksesta. Koulutuksessa perehdytään sirkuspedagogiikkaan, sirkuksen oppimiseen ja opettamiseen, sirkustietouteen sekä sirkustekniikkaan ja didaktiikkaan. On myös tärkeää, että AO saa tilaisuuksia oppia uutta seuraamalla toisten opettajien työskentelyä.

Autonominen työskentely

Apuohjaajan tulisi kyetä itsenäiseen työskentelyyn, esimerkiksi pelin johtamiseen tai pienryhmän itsenäiseen ohjaamiseen. Itsenäisen työskentelyn jaksoja kannattaa pidentää vähitellen, aloittaen lyhyistä peleistä tai vastaavista.

Turvallisuus

Henkinen ja sosiaalinen turvallisuus

On tärkeää pitää huolta AO:n turvallisuudesta, erityisesti henkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Kerro AO:lle käytännöistä, joiden avulla yhteisössänne ehkäistään kiusaamista ja puututaan siihen. Varmista, että yhteisössä on useampi henkilö, joille AO voi kertoa kiusaamisesta tai muusta kokemastaan henkisen turvallisuuden uhasta.

Fyysinen turvallisuus

AO:n tulee varmistaa sekä oma että oppilaidensa turvallisuus.

Turvallisuuskoulutuksessa täytyy käsitellä esimerkiksi seuraavia teemoja:

- Spottaaminen –miten ohjaaja varmistaa liikkeen turvallisen suorituksen ja alastulon
- Riggaaminen – miten ripustukset hoidetaan tilassa
- Valmistautuminen harjoitukseen – lämmittelyn, jäähdyttelyn ja kehonhuollon merkitys ja sisältö
- Matot ja patjat – miten mattoja ja patjoja käytetään ja huolletaan
- Hiuksia, koruja, lävistyksiä ja vaatteita koskevat turvallisuuskäytännöt
- Nesteytys

Oman työn suunnittelu ja kehittäminen

Auta AO:ta asettamaan omia tavoitteitaan. Pohtikaa yhdessä, mitä tukea AO tarvitsee tavoitteidensa saavuttamiseen ja miten sirkuskoulunne voi auttaa. Esimerkiksi: kuinka vapaasti ja miten usein AO voi harjoitella treenitilassanne? Rohkaise ja ohjaa AO:ta tutkimaan ennakkoluulottomasti erilaisia tapoja kehittää hänelle tärkeitä tietoja ja taitoja.

Hyvä työympäristö

Yllä olevat asiat auttavat AO:ta viihtymään työympäristössään. Myös nämä seikat vaikuttavat AO:n hyvinvointiin työpaikalla:

- Viestintä – Selkeä viestintä tukee ymmärrystä, itsevarmuutta, voimaantumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.
- Tiimityöskentely – On tärkeää, että AO kokee olevansa osa tiimiä tai yhteisöä. Kokemus joukkoon kuulumisesta tukee ja rohkaisee AO:ta oppimaan uutta.
- Osallistaminen – Jotta AO kokee olevansa osa yhteisöänne, kutsukaa hänet tapahtumiin ja kokouksiin aina kun se on mahdollista.
- Tapaamiset muiden apuohjaajien kanssa – Nuorisosirkusliitto järjestää apuohjaajille suunnattuja tapahtumia.

Tarkistuslista

Tietääkö AO nämä seikat?

- Sirkuskoulun arvot ja tavoitteet
- Sirkuskoulun henkilöstörakenne ja yhteystiedot
- Oma työnkuva
- Lähteet, joista saa lisätietoa
- Oma oppimispolku
- Koulutusjärjestelyt

ASK-opaskirja on kehitetty osana ASK-hanketta vuosina 2018–2020.

Fasilitaattorit: Steven Desanghere, Petra Päivärinne, Lynn Carroll

Oppaan koostaminen ja toimitus: Lynn Carroll

Suomennos: Elina Vessonen

Löydät ASK-opintosuunnitelman osoitteesta www.eyco.org.

ASK yhteistyökumppanit:

Hankekoordinaattori: Suomen Nuorisosirkusliitto, Suomi: www.snsli.fi

Estonian Contemporary Circus Development Centre, Viro: tsirkusekeskus.ee

Fundacja Miasto Projekt, Puola: www.pedagogikacyrku.pl

Vlaams centrum voor circuskunsten vzw, Belgia: www.circuscentrum.be

ASD Giocolieri e Dintorni, Italia: www.circosfera.it

Circomundo, Alankomaat: www.circomundo.nl

Federación Española de Escuelas de Circo Socio Educativo, Espanja:
www.feecse.es

Fédération Française des Ecoles de Cirque, Ranska: www.ffec.asso.fr

UK YOUTH CIRCUS NETWORK (CircusWorks), Iso-Britannia:
www.circusworks.org

BAG-Zirkuspädagogik, Saksa: www.bag-zirkus.de

Slovensko združenje za cirkusko pedagogiko – Cirkokrog, Slovenia:
www.cirkokrog.com

